

กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

Strategic Management of Rajabhat Universities for Sustainable Local Development

ปนิดา เนื่องพะนอม Panida Nuangpanom*

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เป็นการวิจัยผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และ 3) พัฒนากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน การวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้แบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 3 พัฒนากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนโดยการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วย 1) การบริหารงานด้านการผลิตบัณฑิต 2) การบริหารงานวิจัย 3) การบริหารงานด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม 4) การบริหารงานด้านทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม 5) การบริหารงานด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู และ 6) การบริหารงานด้านการปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนสูงกว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนทุกด้าน

ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนประกอบด้วย

3.1 กลยุทธ์การบริหารที่ยั่งยืน โดยการบริหารโดยใช้แผนเป็นฐาน การนำแผนไปใช้ และการติดตามและประเมินผล

* อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

3.2 กลยุทธ์การดำเนินงานตามพันธกิจ โดยการผลิตบัณฑิต การส่งเสริมการวิจัยและ การให้บริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่น

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ, การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

Abstract

The purposes of this mixed-method research were to 1) study and analyze the components of the management of Rajabhat Universities for sustainable local development, 2) study the current condition and the desirable condition of strategic management of Rajabhat Universities for sustainable local development. and 3) develop the strategic management of Rajabhat Universities for sustainable local development. The research was divided into three stages, namely: stage 1 study and analyze the components of the management of Rajabhat universities for local development by conducting the in-depth interviews, stage 2 study the current condition and the desirable condition by using questionnaire and stage 3 develop the strategic management of Rajabhat Universities for sustainable local development by focus group discussion.

The research findings showed that

1. The components of the management of Rajabhat Universities for sustainable local development consisted of (1) the administration of graduate production, (2) research administration, (3) academic - service administration for society (4) the management of arts and culture preservation, (5) the management of teacher production and promotion, and (6) the management of the technology improvement, transfer and development.

2. The overall average of the desirable condition of the strategic management of Rajabhat Universities for sustainable local development was higher than the current condition in every aspect.

3. The development of strategic management of Rajabhat Universities for sustainable local development comprised the following:

3.1 sustainable management strategies using a base plan, implementing the plan, monitoring and evaluating.

3.2 Mission implementation strategy producing the graduates, promoting re-researches, providing academic services to communities.

Keywords: Strategic Management of Rajabhat Universities, Sustainable Local Development

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีความหลากหลายในด้านขนาด งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่ที่มีความใกล้ชิดท้องถิ่นและมีกฎหมายรองรับถึงการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ก็คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในบรรดาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏเท่านั้น ที่กฎหมายกำหนดให้ทำหน้าที่เป็น “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547, มาตรา 7) ซึ่งความในมาตรา 7 ได้ระบุไว้ว่า ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู ดังนั้นการบริหารงานตามภารกิจจึงต้องยึดท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง ในยุคที่มีกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอันเนื่องมาจากกระแสยุคไร้พรมแดนของโลกเช่นนี้ มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนอย่างมหาศาล กลุ่มผู้ถูกระทบและเสียเปรียบมากคือผู้อยู่ในท้องถิ่นชนบทที่ห่างไกลและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาทั้งหลาย หากปราศจากการช่วยเหลือสนับสนุน ย่อมทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเหล่านี้กระทบกระเทือนอย่างแน่นอน การมีสถาบันอุดมศึกษาเข้าไปช่วยเหลือย่อมเป็นสิ่งที่ดีอย่างยิ่ง เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏประกาศตัวเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทุกฝ่ายจึงคาดหวังอยากเห็นบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องนี้อย่างจริงจัง การมีบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นก็คือบทบาทปกติที่สถาบันอุดมศึกษาพึงกระทำนั่นเอง เพียงแต่ปรับให้มีเป้าหมายไปที่ท้องถิ่น คือ เพื่อประชาชนในพื้นที่บริการของสถาบันให้มากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาเช่นนี้อาจต้องเน้นการพัฒนาองค์ความรู้และนำไปสู่การปฏิบัติ มากกว่าการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหลายตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประมาณว่าแห่งหนึ่งมีเขตพื้นที่บริการ 2-3 จังหวัด เท่านั้น ยกเว้นที่มีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร แต่ละแห่งมักมีเขตบริการที่ชัดเจน และสามารถบริการการศึกษาได้อย่างกว้างขวางทั้งระดับบัณฑิตศึกษาและมหาบัณฑิตหลายสาขาวิชา ทั้งด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ รวมถึงวิทยาการจัดการต่าง ๆ สาขาวิชาที่จัดสอนจึงมีความเหมาะสมกับการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอยู่มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏกับท้องถิ่นมีความผูกพันสืบมายาวนาน ตั้งแต่มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นเพียงโรงเรียนฝึกหัดครู เมื่อ พ.ศ. 2435 นับเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูแห่งแรกในประเทศไทย ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นวิทยาลัยครู ในความผูกพันกับท้องถิ่นมีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นพร้อมกับการขยายตัวของวิทยาลัยครูอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นด้วย จากนั้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2538 มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญอีกครั้งก็คือได้มีการจัดตั้งสถาบันราชภัฏแทนวิทยาลัยครู โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงพระราชทานนาม “ราชภัฏ” ให้แก่สถาบันราชภัฏทั่วประเทศ (ราชกิจจานุเบกษา

เล่มที่ 112 ตอนที่ 4 ก. 2538) ตามมาตรา 7 ให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาระดับปริญญาตรีและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู ทบพาทและภารกิจเหล่านี้นอกจากจะมุ่งประโยชน์ต่อการพัฒนาและสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลักแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่เยาวชนในท้องถิ่น ได้พัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติและท้องถิ่น ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2547 สถาบันราชภัฏ ได้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งนี้การเปลี่ยนสถานะก็เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นให้กว้างมากขึ้น ดังกำหนดในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ว่าให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาแผ่นดิน พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาระดับปริญญาตรีและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการวิชาการแก่ สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547, มาตรา 7) และด้วยข้อกฎหมายนี้ถือเป็นจุดเด่นที่ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏต่างจากมหาวิทยาลัยแห่งอื่น ๆ ในการทำหน้าที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สืบเนื่องจากกฎหมายเปิดโอกาสให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ภารกิจหน้าที่นี้จึงเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ชาวราชภัฏ ในการได้รับมอบหมายให้ทำงานให้แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ ตามความหมายของคำว่า “ราชภัฏ” ซึ่งหมายความว่า “คนของพระราชินี” ดังนั้นการจัดระบบบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้ เพราะการบริหารจัดการนั้นครอบคลุมกิจกรรมในการดำเนินการต่าง ๆ ทางการศึกษาไว้หมด รูปแบบของการบริหารจัดการของแต่ละที่เปลี่ยนแปลงได้และมีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) ในตนเองในแต่ละพื้นที่ คือมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนในตัวเองได้อยู่ตลอดเวลา

ที่ผ่านมาสังคมไทยยังไม่เห็นทิศทางในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สู้จุดมุ่งหมายที่จะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ชัดเจน แม้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏหลายแห่งจะพยายามผลักดันให้มีโครงการต่าง ๆ เพื่อท้องถิ่นอยู่มากมายก็ตาม อุปสรรคสำคัญของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ก็คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏถูกกระแสนโยบายการศึกษาครอบงำ กล่าวคือ ผู้รับบริการการศึกษาจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการจ่ายเงิน และสภาพของชุมชน วิชาการกลายเป็นหน่วยธุรกิจการศึกษา ไม่มีพื้นที่สำหรับชุมชนท้องถิ่นคนด้อยโอกาสและคนส่วนมากไม่สามารถเข้าถึง การสร้างและ การแสวงหาความเป็นเลิศหลุดลอยจากสังคม ไม่สามารถเชื่อมโยงชุมชนหรือท้องถิ่นได้ แต่มักจะเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจหรือขยายความร่วมมือกับต่างประเทศที่เน้นการผลิตบัณฑิตเป็นหลัก ฐานการคิด

ไม่มีชุมชน ไม่มีท้องถิ่น ทิศทางการบริหารจัดการห่างไกลจากตัวปัญหาของสังคม ปัญหาท้องถิ่นหรือความขัดแย้งในชุมชนท้องถิ่น หลักสูตรเป็นแบบยึดวิชาเป็นตัวตั้งโดยไม่ยึดปัญหาหรือความรู้ในท้องถิ่นหรือองค์ความรู้ที่ค้นพบใหม่เป็นแกนหรือตัวตั้ง การบริหารจัดการทั้งในระดับสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย คณะและโปรแกรมวิชาไม่สะท้อนการมีส่วนร่วมทั้งในเชิงองค์ประกอบคณะกรรมการ กำหนดทิศทาง การตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ตลอดจนไม่มีการเน้นปลูกฝังและขัดเกลานักศึกษาให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการประเมินเบื้องต้นปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพียงไม่กี่แห่งจากจำนวน 40 แห่งที่ได้รับการยอมรับว่าทุ่มเทพยายามให้การพัฒนาท้องถิ่นและบุคลากรในท้องถิ่นอย่างจริงจัง สาเหตุที่ทำให้สถาบันราชภัฏสนองการพัฒนาท้องถิ่นได้น้อย เนื่องจากสถาบันราชภัฏมีปัญหาโครงสร้างบางประการที่เป็นอุปสรรคและปัญหาด้านการจัดการ กล่าวคือสถาบันราชภัฏทั้ง 40 แห่งใช้หลักสูตรจากส่วนกลางทั้งสิ้น มีวิชาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นน้อยและไม่เป็นที่สนใจของผู้เรียน ผู้บริหารไม่เอาใจใส่เรื่องของท้องถิ่นอย่างจริงจัง อาจารย์มีภาระงานสอนมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (สมพงศ์ บุญเลิศ, 2546) ซึ่งไม่รวมภาระงานบริหารและงานบริการ อีกทั้งงานพิเศษในโครงการต่าง ๆ ทำให้ไม่มีเวลาที่จะจัดกิจกรรมอย่างอื่น งานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นเป็นผลงานที่ถูกสังคมเรียกร้องมากที่สุด ผลงานวิจัยที่มีอยู่ยังคงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพท้องถิ่น มิได้มีส่วนร่วมในการตั้งโจทย์ศึกษาวิจัย งานวิจัยส่วนหนึ่งเป็นงานเล็ก ๆ เฉพาะกิจ ขนาดงานวิจัยและพัฒนาที่เกิดผลในทางปฏิบัติ และจากการที่สถาบันราชภัฏแต่ละแห่งได้งบประมาณจากส่วนกลางเพียงร้อยละ 40-50 ของค่าใช้จ่าย สถาบันจึงเปิดสอนหลักสูตรพิเศษต่าง ๆ เพื่อหารายได้ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระงานสอนของครูอาจารย์ อย่างไรก็ตาม จรัส สุวรรณเวลา (2542, น. 13-14) ซึ่งกล่าวว่าการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาให้ความรู้ต่อเนื่อง การวิจัย การให้บริการรูปแบบต่าง ๆ หรือการชี้นำด้วยวิชาการต้องตรงตามที่สังคมต้องใช้ ทั้งนี้ต้องปรับการอุดมศึกษาไม่ใช่เป็นไปเพื่ออุดมศึกษาแต่เพื่อสังคม โดยดำเนินการตามความจำเป็นของสังคม อุดมศึกษาที่มีเป้าหมายไม่ตรงกับปัญหาของสังคมเป็นความด้อยที่ต้องแก้ไข จากเหตุผลดังกล่าวมาผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถาบันเพื่อนำไปใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบายให้บริหารงานสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ ความต้องการของท้องถิ่น และความเหมาะสมตามศักยภาพที่เป็นอยู่ อันส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่น และนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มีความมั่นคงยั่งยืน

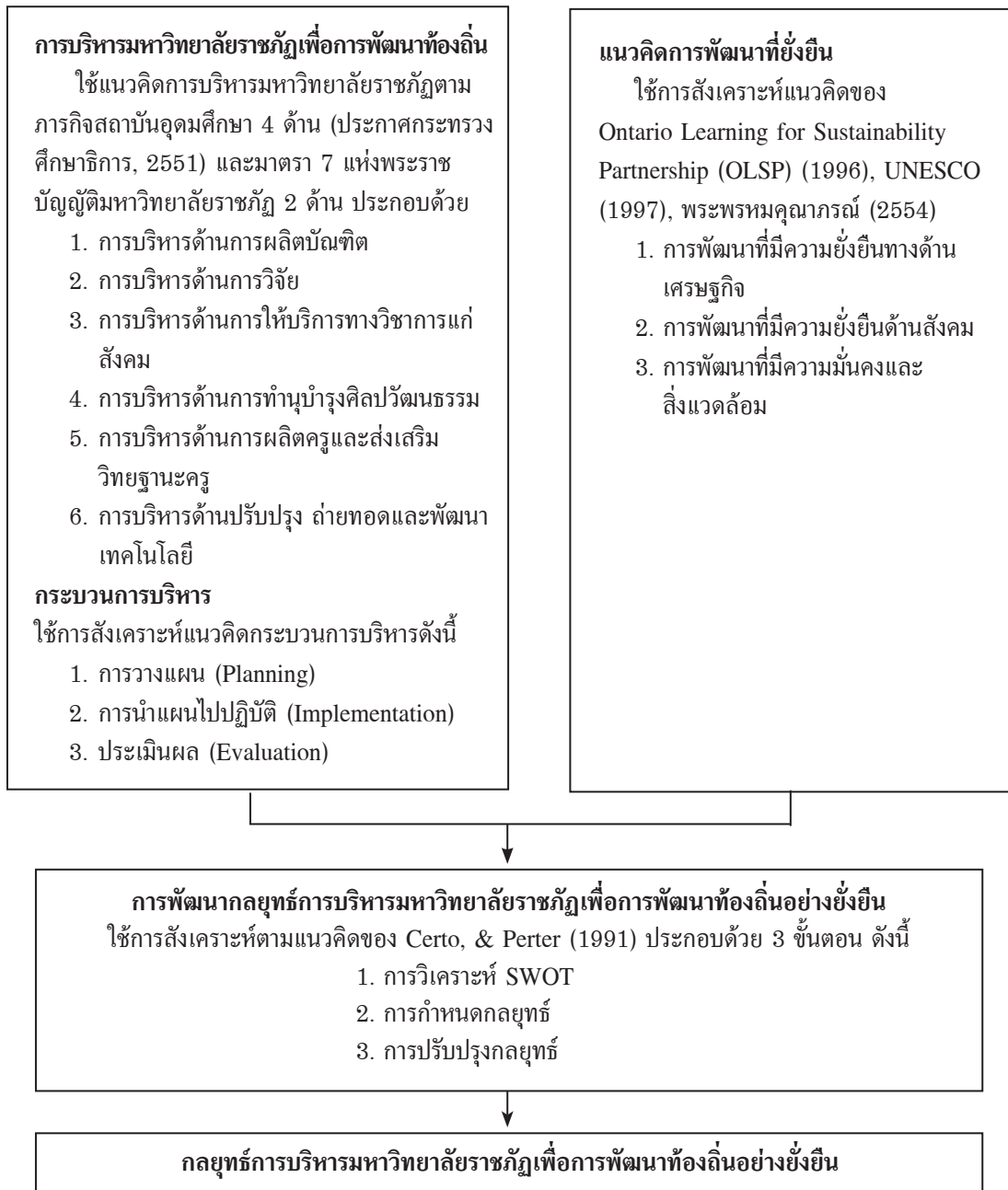
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน

3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยกลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากเกณฑ์การแบ่งเขตภูมิศาสตร์โดยเจาะจงเลือกมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้ก่อตั้งเคียงคู่ท้องถิ่นมายาวนาน จำนวน 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏ เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อธิการบดี จำนวน 1 คน รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน รองอธิการบดีที่เกี่ยวข้องดูแลเกี่ยวกับการบริหารงานท้องถิ่น จำนวน 1 คน คณบดีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 2 คน ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ 1 คน ผู้แทนคณาจารย์และข้าราชการในสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ 1 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 38 แห่ง จำนวน 266 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า PNI_{modified} และวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สรุปผล

1. องค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วย 1) การบริหารงานด้านการผลิตบัณฑิต 2) การบริหารงานวิจัย 3) การบริหารงานด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม 4) การบริหารด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 5) การบริหารด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู และ 6) การบริหารด้านการปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน จากสภาพแวดล้อมภายใน

2.1.1 จำแนกตามกระบวนการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านการวางแผน และ ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

2.1.2 จำแนกตามองค์ประกอบของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การพัฒนาที่มีความยั่งยืนทางด้านสังคม การพัฒนาที่มีความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาที่มีความยั่งยืนทางด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

2.1.3 จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การบริหารด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู การบริหารด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหารงานด้านการผลิตบัณฑิต การบริหารด้านปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การบริหารด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม การบริหารงานด้านการวิจัย

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนจากสภาพแวดล้อมภายใน

2.2.1 จำแนกตามกระบวนการบริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ ด้านการวางแผน ด้านการประเมินผล

2.2.2 จำแนกตามองค์ประกอบของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การพัฒนาที่มีความยั่งยืนทางด้านสังคม การพัฒนาที่มีความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาที่มีความยั่งยืนทางด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

2.2.3 จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยภาพรวมจำแนกตามองค์ประกอบของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ การบริหารด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหารด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู ระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ การบริหารงานด้านการวิจัย การบริหารด้านปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การบริหารงานด้านการผลิตบัณฑิต และการบริหารด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม การบริหารงานด้านการวิจัย

2.3 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนสูงกว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนทุกด้าน

3. กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

3.1 กลยุทธ์การบริหารที่ยั่งยืนได้แก่

1. กลยุทธ์การบริหารโดยใช้แผนเป็นฐานมีการวางแผนในการบริหารโดยมีส่วนร่วมของท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่บริการโดยนำเอาแนวคิดหรือองค์ความรู้พื้นฐาน หรือภูมิหลังของท้องถิ่นเป็นแกนหลักในการวางแผน

2. กลยุทธ์การนำแผนไปใช้ โดยการนำเอาแผนที่ร่างขึ้นโดยท้องถิ่นของตนเองไปใช้ให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ที่ยึดจากแนวคิดหรือองค์ความรู้พื้นฐานหรือภูมิหลังของท้องถิ่นไปใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

3. กลยุทธ์การติดตามและประเมินผล โดยการติดตามและประเมินผลการนำเอาแผนไปใช้ในการพัฒนาโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล และมีการนำเอาผลการติดตามและประเมินผลของคณะกรรมการเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อดำเนินการแก้ไขจุดบกพร่องของแผนที่ดำเนินการอยู่ในระยะเวลาทุก ๆ ไตรมาส

3.2 กลยุทธ์การดำเนินงานตามพันธกิจ ได้แก่

1. กลยุทธ์การผลิตบัณฑิต โดยการผลิตบัณฑิตในสาขาที่ท้องถิ่นมีความต้องการ มีการสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นเพื่อเป็นแกนหลักในการพัฒนาท้องถิ่น

2. กลยุทธ์ส่งเสริมการวิจัย โดยการดำเนินการส่งเสริมการวิจัยท้องถิ่นโดยสถาบันร่วมกับท้องถิ่น ร่วมกันสร้างแนวทางในการส่งเสริมการวิจัยของท้องถิ่น

3. กลยุทธ์การให้บริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่น โดยการเปิดศูนย์ย่อยเพื่อให้บริการข้อมูลทางวิชาการแก่ท้องถิ่น และสร้างแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นโดยมุ่งให้ท้องถิ่นเป็นแกนนำในการสร้าง

อภิปรายผล

ในการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลดังนี้

1. องค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วย 1) การบริหารงานด้านการผลิตบัณฑิต 2) การบริหารงานวิจัย 3) การบริหารงานด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม 4) การบริหารงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 5) การบริหารงานด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู และ 6) การบริหารงานด้านการปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนา

เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องตามความในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏพุทธศักราช 2547 มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการกิจหลักเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ได้แก่ 1) การสอน 2) การวิจัย 3) การบริการวิชาการแก่สังคม และ 4) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และเนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศในชนบทเป็นส่วนใหญ่ จึงมีการกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความแตกต่างจากมหาวิทยาลัยแห่งอื่นอย่างชัดเจนโดยความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูหลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ด้วยเหตุนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงได้มีแนวทางการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นประกอบไปด้วย 1) การบริหารงานด้านการผลิตบัณฑิต 2) การบริหารงานวิจัย 3) การบริหารงานด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม 4) การบริหารงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 5) การบริหารงานด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู และ 6) การบริหารงานด้านการปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวความคิดการพัฒนาที่เกิดขึ้นหลังจากความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศที่ไม่สามารถทำให้คนในประเทศอยู่ดีมีสุขได้ จึงต้องแสวงหาทางออกที่นำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาประเทศร่วมกันของคนในชาติโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคนให้มีคุณภาพคุณธรรมและความสุข ก่อให้เกิดให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนอันจะนำมาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นส่งผลให้คนมีความสุขอย่างแท้จริง การพัฒนาที่บูรณาการให้เกิดองค์รวมคือ องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพกล่าวคือธรรมชาติแวดล้อมกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกันจะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสปันซ์ ชิตานนท์ (2549) ที่กล่าวว่า “การพัฒนาที่บูรณาการให้เกิดองค์รวมคือ องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ กล่าวคือธรรมชาติแวดล้อมกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน จะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางสภาพแวดล้อม การคุ้มครองสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้มนุษย์เป็นแกนกลางการพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดความสมดุล ระหว่างคนธรรมชาติและสรรพสิ่ง เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความเกื้อกูลกัน ไม่ทำลายล้างกัน ทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง” และสอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2549, น. 23-35) ที่กล่าวว่าการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า จะต้องเริ่มจากสร้างรากฐานความคิดใหม่ขึ้นมาก่อน การฝึกฝนพัฒนาตนเองของมนุษย์เป็นหลักแกนกลางที่สำคัญที่สุด และเครื่องวัดการพัฒนาของมนุษย์ที่แท้จริง คือ การมีความสามารถยิ่ง ๆ

ขึ้นไปในการทำให้ความเป็นอยู่ของมนุษย์และสิ่งทั้งหลายเกื้อกูลประโยชน์กันมากขึ้น เบียดเบียนกันน้อยลง ทำให้โลกอุดมสมบูรณ์ งดงาม เหมาะแก่การอยู่อาศัยอย่างผาสุกมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนา มนุษย์จะต้องจัดให้มีการศึกษาเพราะการศึกษาหมายถึงการพัฒนาคน ซึ่งได้ยอมรับแล้วว่า เป็นแกนกลางของการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้การพัฒนายั่งยืนยังเป็นการพัฒนาที่บูรณาการให้เกิดองค์รวม คือ องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ กล่าวคือธรรมชาติแวดล้อมกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน จะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางสภาพแวดล้อม การคุ้มครองสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้มนุษย์เป็นแกนกลางการพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดความสมดุลระหว่างคน ธรรมชาติ และสรรพสิ่ง เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความเกื้อกูลกัน ไม่ทำลายล้างกันทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง มุ่งเน้นตอบสนองความต้องการพื้นฐานของคน ทั้งยุคปัจจุบัน และยุคต่อ ๆ ไปและสร้างความสมดุลระหว่าง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม มนุษย์ และสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ต้องการของคนในอนาคต และไม่ทำให้มีการสูญเสียทุนของชาติ และทุนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลักการพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลในสามมิติดังที่ได้กล่าวต่อไปนี้ เนื่องจากทุกด้านล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันดังนี้ 1. มิติการพัฒนาด้านสังคมเป็นการพัฒนาคนและสังคมให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลโดยพัฒนาคนไทยให้มีผลิตภาพสูงขึ้น ปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีสำนึกและวิถีชีวิตที่เกื้อกูลต่อ ธรรมชาติ มีสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรและผลประโยชน์ด้านการพัฒนาและคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง มีระบบการจัดการทางสังคมที่สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายรวมทั้งมีทุนทางสังคมที่อยู่หลากหลายมาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีความเสมอภาค 2. มิติการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพอย่างต่อเนื่องในระยะยาวและเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีคุณภาพ การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นไปอย่างสมดุลและเอื้อต่อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความสามารถในการแข่งขัน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องนำมาจากระบบการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด ลดปริมาณของเสีย ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม ไม่สร้างมลพิษที่จะกลายมาเป็นต้นทุนทางการผลิตในระยะต่อไป รวมทั้งเป็นข้อจำกัดของการเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน และ 3. มิติการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขอบเขตที่คงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพและสามารถพลิกฟื้นให้กลับสู่สภาพใกล้เคียงกับสภาพเดิมให้มากที่สุด เพื่อให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสและมีปัจจัยในการดำรงชีพ ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มุ่งการจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูล รวมถึงการชะลอการใช้ และนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้ให้มากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนสูงกว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนทุกด้าน ซึ่งแสดงว่าการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในปัจจุบันยังไม่เป็นไปตามตามภารกิจสถาบันอุดมศึกษา และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ที่กล่าวว่า ปรัชญาหรืออุดมการณ์ในการพัฒนาจะต้องอยู่บนพื้นฐานหลักที่ว่าความยุติธรรมระหว่าง 2 ยุค หรือแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มุมมองมนุษย์จะต้องปรับเปลี่ยนให้เปิดกว้าง ยอมรับความจริงกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่จะติดตามมากับการกระทำของตน มนุษย์จะต้องประสานแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และจริยศาสตร์เข้าด้วยกันเพื่อสร้างข้อกำหนดทั่วไปขึ้น โดยเริ่มจากปูพื้นฐานด้านนิเวศวิทยาและระบบนิเวศสร้างความเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ในระหว่างสิ่งมีชีวิตด้วยกันเองและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ต่อจากนั้นก็ชี้ให้เห็นถึงหลักการถ่ายพลังงานหรือสารวัฏจักรของสสาร การให้สสารหรือพลังงานหมุนเวียนในระบบนิเวศก็จะสร้างให้เกิดความคิดรวบยอดขึ้น ในระบบความคิดรวบยอดนี้เองทำให้พร้อมที่จะนำไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการพัฒนายั่งยืน ประสบผลสำเร็จตามความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งโดยทั่วไปหมายถึงการพัฒนาให้บรรลุถึงความต้องการของมนุษยชาติในปัจจุบันโดยเฉพาะคนจน ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ลดทอนหรือบังเบียดที่จะบรรลุความต้องการของมนุษย์ในรุ่นต่อไปด้วย ซึ่งนักนิเวศวิทยามีความเห็นว่ามนุษย์จะต้องปรับเปลี่ยนวิถีคิดและวิถีทางแห่งการดำเนินชีวิตของตนในปัจจุบันใหม่ ปรับโลกทัศน์ใหม่และค่านิยมระยะสั้น ๆ ให้มองยาว ๆ และเน้นที่ประโยชน์ของโลกธรรมชาติเป็นเกณฑ์ ในการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องผสมผสานแนวคิดหรือพยายามให้อยู่ในกรอบแนวคิดของเศรษฐศาสตร์ นิเวศวิทยา และสังคมวิทยา เพราะว่าการประสานหลักการทั้งสามเข้าด้วยกันเป็นหลักปฏิบัติการพัฒนา จะช่วยให้แนวทางหรือทิศทางการพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือมุ่งไปสู่จุดหมายไปสู่อันหนึ่งอันเดียวกันอย่างสมบูรณ์ การเขียนแนวคิดที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนิเวศวิทยาแต่ละท่านอาจจะแตกต่างกันตามแต่หัวข้อปลีกย่อยหรือประเด็นหลัก ๆ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541) ได้กล่าวถึงการเขียนของ Miller G.Tyler (1994) ได้เขียนหรือแสดงออกมานั้น ย้ำให้มนุษย์เห็นว่าการประสานหลักการทางวิทยาศาสตร์ จริยธรรมสิ่งแวดล้อม และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างผสมผสานเป็นรูปธรรม จะทำให้มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ควบคู่กันโดยสันติสุขสงบและยั่งยืน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545) ที่กล่าวถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่ความยั่งยืนของประเทศไทยนั้นได้มีการกำหนดเป้าประสงค์ของการพัฒนา 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ 1) คุณภาพ : สังคมไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) เสถียรภาพ และการปรับตัว : เศรษฐกิจเกิดการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพทั้งระดับภายในและภายนอกประเทศ 3) การกระจายการพัฒนาย่าง

เป็นธรรม : ประชากรมีสร้างความเท่าเทียมทั้งด้านเพศอาชีพรายได้ การศึกษา ความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ และบริการพื้นฐานทางสังคม และ 4) การมีระบบบริหารจัดการที่ประชากรทุกภาคส่วนของสังคม มีโอกาสและสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

3.1 กลยุทธ์การบริหารที่ยั่งยืน

1) กลยุทธ์การบริหารโดยใช้แผนเป็นฐาน มีการวางแผนในการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่บริการ โดยนำเอาแนวคิดหรือองค์ความรู้พื้นฐาน หรือภูมิหลังของท้องถิ่นเป็นแกนหลักในการวางแผน

2) กลยุทธ์การนำแผนไปใช้ โดยการนำเอาแผนที่ร่างขึ้นโดยท้องถิ่นของตนเองไปใช้ให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ที่ยึดจากแนวคิดหรือองค์ความรู้พื้นฐานหรือภูมิหลังของท้องถิ่นไปใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

3) กลยุทธ์การติดตามและประเมินผล โดยการติดตามและประเมินผลการนำเอาแผนไปใช้ในการพัฒนาโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล และมีการนำเอาผลการติดตามและประเมินผลของคณะกรรมการเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อดำเนินการแก้ไขจุดบกพร่องของแผนที่ดำเนินการอยู่ในระยะเวลาทุก ๆ ไตรมาส

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแวนเลน, และฮันเกอร์ (Wheelen, & Hunger, 1995, p. 3) ได้กล่าวถึงการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการกำหนดการดำเนินการขององค์การเพื่อบรรลุผ่านในระยะยาวขององค์การ รวมถึงการวิเคราะห์ ศักยภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ การประเมินผลและควบคุมกลยุทธ์ การศึกษาถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์และต้องมีการตรวจสอบและประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อหาโอกาสและอุปสรรคและประเมินสภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดเด่นและจุดด้อย ซึ่งวิธีการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องเริ่มจากสร้างรากฐานความคิดใหม่ขึ้นมาก่อน การฝึกฝนพัฒนาตนเองของมนุษย์เป็นหลักแกนกลางที่สำคัญที่สุด และเครื่องวัดการพัฒนาของมนุษย์ที่แท้จริง คือ การมีความสามารถยิ่ง ๆ ขึ้นไปในการทำให้ความเป็นอยู่ของมนุษย์และสิ่งทั้งหลายเกื้อกูลประโยชน์กันมากขึ้น เบียดเบียนกันน้อยลง ทำให้โลกอุดมสมบูรณ์ งดงาม เหมาะแก่การอยู่อาศัยอย่างผาสุกมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนา มนุษย์จะต้องจัดให้มีการศึกษาเพราะการศึกษาหมายถึงการพัฒนาคน ซึ่งได้ยอมรับแล้วว่าเป็นแกนกลางของการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการปลูกฝังความรัก ความหวังในสภาพแวดล้อมท้องถิ่นตน ช่วยให้ทุกคนมีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยเริ่มจากบ้านโรงเรียนและชุมชน การสร้างจิตสำนึกและคุณธรรมในการดำเนินชีวิตให้อุปโภคบริโภคอย่างเหมาะสมมีความพอดี และพอเพียงตามความต้องการ มีความ

รู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กันทั้งระบบ จนพัฒนาควบคู่ก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมได้โดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน

3.2 กลยุทธ์การดำเนินงานตามพันธกิจ

1) กลยุทธ์การผลิตบัณฑิต โดยการผลิตบัณฑิตในสาขาที่ท้องถิ่นมีความต้องการ มีการสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นเพื่อเป็นแกนหลักในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติตามนโยบาย กระตุ้นให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมีความขยันหมั่นเพียร สู้งาน มีความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และมีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ทั้งในการดำรงชีวิต และการปฏิบัติงาน มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีทักษะความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีมาตรฐาน ตรงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ TQF และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

2) กลยุทธ์ส่งเสริมการวิจัย โดยการดำเนินการส่งเสริมการวิจัยท้องถิ่นโดยสถาบันร่วมกับท้องถิ่น ร่วมกันสร้างแนวทางในการส่งเสริมการวิจัยของท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของบุคลากร ปรับรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อขยายความร่วมมือในการส่งเสริมงานวิจัยด้านอัตลักษณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย สร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ มีการประสานความร่วมมือเครือข่าย สนับสนุนการวิจัยแบบพหุภาคีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และส่งเสริมการเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ และบริหารจัดการงานวิจัยด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

3) กลยุทธ์การให้บริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่น โดยการเปิดศูนย์ย่อยเพื่อให้บริการข้อมูลทางวิชาการแก่ท้องถิ่น และสร้างแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นโดยมุ่งให้ท้องถิ่นเป็นแกนนำในการสร้างงานวิชาการ มีการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ ด้านวิจัย ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ตลอดจนผลงานนวัตกรรม ผลงานเชิงบูรณาการ และผลงานเชิงประยุกต์ให้กับท้องถิ่น สังคม ภายในประเทศและต่างประเทศ มีการส่งเสริมงานวิจัยเชิงประยุกต์ และเชิงพัฒนาให้มีมาตรฐาน และได้รับรางวัล พัฒนาการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยในการให้บริการวิชาการ และวิชาชีพ เสริมสร้างความรู้ให้แก่ท้องถิ่นในเครือข่าย สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกับเครือข่ายทั้งใน และต่างประเทศ และ การฝึกอบรมทักษะการให้บริการวิชาการ และวิชาชีพให้กับบุคลากร

ซึ่งเป็นไปตามพันธกิจที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้บัญญัติให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็น “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการ

พัฒนาท้องถิ่น” ในลักษณะของการเน้นในการสร้างความสำนึกในเรื่องท้องถิ่นและความเป็นไทยด้วยการอนุรักษ์ วิจัย และส่งเสริมในเรื่องวัฒนธรรมคุณธรรม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยจนถึงภูมิปัญญาสากล นอกจากนี้ในมาตรา 46 มาตรา 47 และ มาตรา 48 ยังได้กำหนดเกี่ยวกับการประสานงานและระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นความร่วมมือกันทางวิชาการบุคลากรและทรัพยากรระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 องค์ประกอบของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนมี 6 ด้าน แต่ในสภาพที่เป็นจริงมหาวิทยาลัยราชภัฏยังไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนตามองค์ประกอบ 6 ด้านควรเพิ่มองค์ประกอบด้านอื่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

1.2 สภาพปัจจุบันของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนยังอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องกำหนดแผนยุทธศาสตร์ 10 - 15 ปี เพื่อเน้นให้มีการพัฒนาการบริหารในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากลยุทธ์ในการบริหารงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในท้องถิ่นความรับผิดชอบ

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยกระบวนการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง